

Vláda dostala od občanov slabšiu dvojku

Bratislava, 5. mája 2020 – Veľká noc je na Slovensku tradične spätá s početnými návštevami rodiny a blízkych. Vláda pri riešení epidémie koronavírusu siahla po radikálnom obmedzení pohybu mimo hraníc okresu. Napriek mnohým ďalším obmedzeniam, ktoré Slovensko zažíva od marca, veľkonočné cestovanie sa v názoroch obyvateľov ukazuje spätne ako najmenej populárne opatrenie. Tieto postoje približuje aprílová vlna prieskumu „Ako sa máte, Slovensko?“.

Sériu zisťovaní „Ako sa máte, Slovensko?“ iniciovali v marci tohto roku prieskumná spoločnosť MNFORCE, komunikačná agentúra Seesame v spolupráci so Sociologickým ústavom SAV a Ústavom výskumu sociálnej komunikácie SAV. Doteraz sa zrealizovali rozsiahle prieskumy a analýzy v marci a apríli s tým, že niektoré dáta boli porovnané s výstupmi rakúskych výskumníkov.

Ako sme spokojní s postupom vlády a ako vnímame karanténne opatrenia?

Od marca tohto roku prakticky každý obyvateľ Slovenska pocítil dopad karanténnych opatrení. Obmedzenie cestovania, vzdelávania, podnikania aj nákupov malo zásadný vplyv na život na Slovensku. Respondenti aprílovej vlny prieskumu Ako sa máte, Slovensko? sa vyjadrili k tomu, ako súčasná slovenská vláda postupuje pri zvládaní epidémie koronavírusu. Svoju spokojnosť mali vyjadriť na 5-bodovej škále, kde 1 znamenalo “som veľmi spokojný/á” a 5 znamenalo “som veľmi nespokojný/á” :

veľmi spokojný/á	15,4 %
skôr spokojný/á	38,0 %
ani spokojný/á ani nespokojný/á	26,5 %
skôr nespokojný/á	12,9 %
veľmi nespokojný/á	7,2 %
Priemer na 5 bodovej škále	2.6

Viac ako polovica (53,4 %) respondentov bola veľmi alebo skôr spokojných s tým, ako vláda postupuje pri zvládaní epidémie. Každý štvrtý respondent však na počínanie vlády nemal vyhranený názor, a každý piaty respondent bol s počínaním vlády skôr alebo veľmi nespokojný. Čím viac sa respondenti domnievali, že väčšina opatrení vlády slúži v prospech občanov, a že spoločenský systém na Slovensku funguje tak ako má, tým viac boli spokojní s počínaním vlády.

Respondenti sa vyjadrovali aj k jednotlivým karanténnym opatreniam, ktoré vláda zaviedla na boj proti koronavírusu. Svoj súhlas mali vyjadriť na 10-bodovej škále, kde 1 znamenalo úplný nesúhlas a 10 úplný súhlas s daným opatrením.

	Uzavretie obchodov a obchodných centier	Uzavretie škôl a škôlok	Uzavretie hraníc	Uzavretie niektorých rómskych osád	Povinné nosenie rúška na verejnosti	Zákaz voľného pohybu cez veľkonočné sviatky
1 = "vôbec nesúhlasím s týmto opatrením"	5.1 %	2.4 %	3.7 %	1.4 %	2.1 %	6.1 %
2	1.9 %	1.5 %	1.2 %	1.0 %	0.9 %	1.9 %
3	3.4 %	1.6 %	2.4 %	1.3 %	1.9 %	3.1 %
4	2.7 %	2.8 %	1.6 %	1.3 %	1.4 %	3.3 %
5	9.5 %	7.3 %	6.2 %	2.8 %	4.7 %	7.7 %
6	6.1 %	4.0 %	3.4 %	3.0 %	2.3 %	5.2 %
7	7.2 %	5.5 %	4.3 %	2.8 %	3.8 %	6.5 %
8	11.5 %	9.0 %	8.0 %	5.7 %	5.5 %	8.3 %
9	12.3 %	13.0 %	10.7 %	8.7 %	9.2 %	10.4 %
10 = "úplne súhlasím s týmto opatrením"	40.3 %	52.9 %	58.5 %	72.0 %	68.2 %	47.5 %
Priemer na 10- bodovej škále	7.7	8.4	8.5	9.1	8.9	7.8

Prevažná väčšina respondentov súhlasila so všetkými zavedenými karanténymi opatreniami. Najvyšší súhlas vyjadrili s uzavretím niektorých rómskych osád (86% zvolilo možnosť 8 až 10 na 10-bodovej škále) a s povinným nosením rúška na verejnosti (83%). Najmenej súhlasili so zákazom voľného pohybu cez veľkonočné sviatky, s ktorým nesúhlasilo 11% respondentov (súčet hodnôt 1 až 3 na 10-stupňovej škále) a s uzavretím obchodov a obchodných centier (okrem potravín, drogérií a lekární), s ktorým nesúhlasil každý desiaty respondent. Najväčší súhlas s uzavretím niektorých rómskych osád vyjadrili voliči strán Sme rodina (79,6% zvolilo odpoveď 10), ĽSNS (76,5% zvolilo odpoveď 10), OĽaNO (76,3% zvolilo odpoveď 10), Za ľudí (73,8% zvolilo odpoveď 10) a Smer (71, 6% zvolilo odpoveď 10).

Čím viac respondenti považovali koronavírus za ohrozenie zdravia pre nich osobne i pre ľudí na Slovensku vo všeobecnosti, tým viac súhlasili s karanténymi opatreniami. Podobne, čím viac boli respondenti spokojní s doterajším počínaním vlády, tým viac súhlasili s karanténymi opatreniami, pričom tento vzťah bol najsilnejší v prípade obmedzenia slobody pohybu počas veľkonočných sviatkov. Takisto, tí respondenti, ktorí sa domnievali, že väčšina opatrení vlády slúži v prospech občanov, a že spoločenský systém na Slovensku funguje tak ako má, najviac súhlasili práve s obmedzením slobody pohybu počas veľkonočných sviatkov.

Napokon sme respondentom predložili výroky, ktoré sa týkali vnímania karanténnych opatrení ako obmedzujúcich osobnú slobodu na jednej strane a ochraňujúcich verejné zdravie na strane druhej. Respondenti sa mali na škále od 1 do 5 prikloniť k niektorému z výrokov, pričom odpoveď 1 vyjadrovala úplný súhlas s výrokom A a odpoveď 5 vyjadrovala úplný súhlas s výrokom B.

	1 = úplne súhlasím s výrokom A	2	3	4	5 = úplne súhlasím s výrokom B	<i>priemer na 5-bodovej škále</i>
A. Som za to, aby sa život na Slovensku vrátil čo najskôr do normálu, aj ak by to malo znamenať, že viac ľudí ochorie na koronavírus.	11.7 %	11.1 %	21.5 %	14.5 %	41.2 %	3.7
B. Karanténne opatrenia je nevyhnutné dodržiavať tak dlho, kým trvá riziko ochorenia na koronavírus.						
A. Vláda má právo obmedziť slobodu pohybu ľudí, aby zastavila šírenie koronavírusu.	39.3 %	21 %	20.3 %	7.7 %	11.7 %	2.4
B. Vláda nemá právo obmedzovať osobnú slobodu občanov, ani počas pandémie.						
A. Je vo verejnom záujme, aby politici počas pandémie viac sledovali a kontrolovali občanov.	31.0 %	20.7 %	25.3 %	9.5 %	13.5 %	2.6
B. Politici by nemali zvyšovať mieru kontroly občanov, ani v mene verejného zdravia.						

Až 60% respondentov sa stotožnilo s tým, že vláda má právo obmedziť slobodu pohybu ľudí, aby zastavila šírenie koronavírusu (odpovede 1 a 2 na 5-bodovej škále). Nadpolovičná väčšina respondentov sa prikláňala k tvrdeniam, že karanténne opatrenia je nevyhnutné dodržiavať tak dlho, kým trvá riziko ochorenia na koronavírus (56%, odpovede 4 a 5 na 5-bodovej škále), a že je vo verejnom záujme, aby politici počas pandémie viac sledovali a kontrolovali občanov (52%, odpovede 1 a 2 na 5-bodovej škále). Každý piaty resp. každý štvrtý (v prípade sledovania a kontroly) respondent však na tieto otázky nemal vyhranený názor. Podobne, približne každý piaty respondent sa stotožňoval s výrokmí, ktoré sa týkali zachovania osobnej slobody jednotlivca aj za cenu ohrozenia verejného zdravia.

S pokračovaním karanténnych opatrení počas trvania rizika ochorenia v najvyššej miere súhlasili voliči Za ľudí (71,4 % zvolilo na škále odpoveď 4 alebo 5) a voliči OĽANO (70,1%). S obmedzením slobody pohybu najviac súhlasili voliči SaS (77,8%), Za ľudí (76,2%) a OĽANO (75,3%) a so sledovaním a kontrolou občanov počas pandémie sa najviac stotožnili voliči Za ľudí (73,8%) a OĽANO (67,4%). S opatreniami obmedzujúcimi osobnú slobodu o niečo viac súhlasili tí ľudia, ktorí sa domnievali, že väčšina opatrení vlády slúži v prospech

občanov, a že spoločenský systém na Slovensku funguje tak ako má. Takisto s nimi o niečo viac súhlasili tí respondenti, ktorí boli spokojnejší s doterajším počínaním vlády.

„Respondenti boli teda ochotní v mene ochrany verejného zdravia prijať aj opatrenia, ktoré zasahovali do ich osobnej slobody, pretože ich vnímali ako nástroj na zmiernenie rizika šírenia pandémie a to najmä vtedy, ak súhlasili s počínaním vlády a verili, že spoločenský systém na Slovensku funguje tak ako má a väčšina opatrení vlády slúži v prospech občanov. Voliči najsilnejšej vládnej strany OĽaNO spolu s voličmi Za ľudí konzistentne súhlasili so všetkými opatreniami,“ hovorí Barbara Lášticová z Ústavu výskumu sociálnej komunikácie SAV.

„Odpovede svedčia o relatívne vysokej ochote respondentov obmedziť právo na „normálny život“ v mene spomalenia šírenia pandémie. Dá sa však predpokladať, že táto ochota bude postupne slabnúť, najmä v dôsledku klesajúceho pocitu ohrozenia koronavírusom a výraznejšieho poklesu nových prípadov, ktorý nastal po realizácii nášho výskumu,“ upresňuje Miloslav Bahna zo Sociologického ústavu SAV.

Kto je koronavírusom najviac ohrozený? Koho vnímame ako hrozbu?

Respondenti prieskumu Ako sa máte, Slovensko? sa vyjadrovali k tomu, kto je podľa ich názoru **najviac ohrozený koronavírusom z hľadiska nakazenia**. Svoje odpovede mali označiť na škále kde 1 znamená “vôbec nesúhlasím” a 5 znamená “úplne súhlasím”.

	seniori	Rómovia	chronicky chorí ľudia	zdravotníci a pomáhajúce profesie	ľudia, ktorí pracujú na miestach s vysokou koncentráciou ľudí
1= “vôbec nesúhlasím”	2.0 %	8.7 %	1.7 %	1.6 %	1.9 %
2= “skôr nesúhlasím”	2.4 %	9.3 %	2.3 %	1.8 %	3.4 %
3= “ani súhlas. ani nesúhlas”	8.2 %	22.9 %	6.3 %	8.6 %	13.3 %
4= “skôr súhlasím”	24.9 %	30.5 %	27.2 %	31.5 %	43.0 %
5= “úplne súhlasím”	62.5 %	28.6 %	62.5 %	56.5 %	38.4 %
priemer na 5 bodovej škále	4.4	3.6	4.6	4.4	4.1

Ako koronavírusom najviac ohrozené boli takmer v rovnakej miere vnímané nasledovné skupiny, na ktorých sa zhodla prevažná väčšina respondentov: chronicky chorí ľudia (89,7% respondentov zvolilo odpoveď 4 alebo 5), zdravotníci a pomáhajúce profesie (88%) a seniiori (87,4%). Ako najmenej ohrození

boli vnímaní Rómovia, avšak aj ich za skôr alebo úplne ohrozených považovala nadpolovičná väčšina opýtaných (57,1%). Rómov za ohrozených koronavírusom považovali v najvyššej miere voliči Za ľudí (76,2% zvolilo na šále odpoveď 4 alebo 5) a v najnižšej miere voliči ĽSNS (39,5% zvolilo na škále odpoveď 4 alebo 5, pričom 35,8% voličov ĽSNS Rómov za ohrozených skôr alebo vôbec nepovažovalo)

Ďalej respondenti hodnotili, kto podľa nich predstavuje **najväčšiu hrozbu pre šírenie koronavírusu** na Slovensku. Svoje odpovede mali označiť na škále, kde 1 znamená “vôbec nesúhlasím” a 5 znamená “úplne súhlasím”.

	Rómovia žijúci v osadách	bezdomovci	ľudia, ktorí nerešpektujú karanténne opatrenia	pristáholci/cudzinci žijúci na Slovensku	slovenskí občania, ktorí sa na Slovensko vracajú zo zahraničia	pendleri-ľudia, ktorí za prácou pravidelne dochádzajú do zahraničia
1= “vôbec nesúhlasím”	2.7 %	4.1 %	2.2 %	9.2 %	2.6 %	4.7 %
2=“skôr nesúhlasím”	5.1 %	12.3 %	2.5 %	15.2 %	5.5 %	8.8 %
3= “ani súhlas. ani nesúhlas”	16.5 %	28.8 %	9.5 %	29.8 %	14.3 %	22.5 %
4= “skôr súhlasím”	29.2 %	28.5 %	20.8 %	19.3 %	31.3 %	31.5 %
5= “úplne súhlasím”	46.5 %	26.3 %	65.0 %	26.5 %	46.3 %	32.5 %
Priemer na 5 bodovej škále	4.1	3.6	4.4	3.4	4.1	3.8

Za najmenej ohrozujúcu skupinu z hľadiska šírenia koronavírusu boli považovaní pristáholci resp. cudzinci žijúci na Slovensku, ktorých za hrozbu považovala menej ako polovica respondentov (45,8% zvolilo možnosť 4 alebo 5).

Za najväčšiu hrozbu pre šírenie koronavírusu respondenti považovali ľudí, ktorí nerešpektujú karanténne opatrenia (85.8% zvolilo možnosť 4 alebo 5). V poradí druhou skupinou, ktorú respondenti vnímali ako ohrozujúcu, boli slovenskí občania, ktorí sa na Slovensko vracajú zo zahraničia (77,6%). Len o niečo menej opýtaných, približne tri štvrtiny (75,7%) za hrozbu pre šírenie koronavírusu považovalo Rómov. Za ohrozujúce všetky tieto tri skupiny ľudí označilo o niečo viac žien než mužov a tiež o niečo viac ľudia, ktorí považovali koronavírus za ohrozenie pre zdravie ich osobne a ľudí na Slovensku vo všeobecnosti. Rómov ako ohrozenie vnímali výrazne viac tí respondenti, ktorí súhlasili s uzavretím niektorých rómskych osád.

S tým, že najväčšiu hrozbu pre šírenie koronavírusu predstavujú ľudia, ktorí nedodržiavajú karanténne opatrenia sa spomedzi voličov parlamentných strán úplne stotožňovalo najviac voličov strany Za ľudí (78,6% zvolilo na škále odpoveď 5) a najmenej voličov SaS (57,8% zvolilo odpoveď 5). Slovenských občanov,

ktorí sa na Slovensko vracajú zo zahraničia v najväčšej miere považovali za hrozbu voliči strany SMER-SD (56,9% zvolilo odpoveď 5), voliči Za ľudí (54,8% zvolilo odpoveď 5) a voliči ĽSNS (54,3% zvolilo odpoveď 5). Rómov žijúcich v osadách považovali za hrozbu pre šírenie koronavírusu najmä voliči ĽSNS (61,7% zvolilo odpoveď 5) a Sme rodina (54% zvolilo odpoveď 5). Vnímanie troch najviac ohrozujúcich skupín bolo veľmi podobné naprieč všetkými samosprávnymi krajinami.

„Vzhľadom na vysokú deklarovanú mieru dodržiavania karanténnych opatrení u našich respondentov, aj na vysokú mieru súhlasu so zavedenými opatreniami neprekvapí, že za najväčšie ohrozenie boli považovaní ľudia, ktorí nedodržiavajú karanténne opatrenia. Ďalej boli ako najviac ohrozujúce vnímané tie skupiny, ktoré boli v súvislosti s koronavírusom najviac medializované. Média venovali veľkú pozornosť karanténizácii rómskych osád za pomoci armády a takisto v nich boli výrazne tematizovaní repatrianti umiestňovaní do štátnej karantény,“ vysvetľuje Barbara Lášticová.

„Zdá sa, že pohľad respondentov na to, či sú ľudia, ktorí nerešpektujú karanténne opatrenia hrozbou pre šírenie koronavírusu čiastočne odráža nielen mieru vnímania ohrozenia koronavírusom, ale aj politický spor medzi zástancami rýchlejšieho otvárania (reprezentovaných ministrom hospodárstva Sulíkom) a prívržencami opatrnejšieho prístupu,“ hovorí Miloslav Bahna.

Poznámky

Použitý výskum:

Ako sa máte, Slovensko?, Apríl 2020, MNFORCE, Seesame, SÚ SAV a ÚVSK SAV, 21.- 23.4.2020, N=1 000

Použitý výskum je reprezentatívny pre online populáciu Slovenska.

Vybrané dáta z prieskumov „Ako sa máte, Slovensko?“ budú dlhodobo k dispozícii odbornej verejnosti v [Slovenskom archíve sociálnych dát](http://sasd.sav.sk) (<http://sasd.sav.sk>).